

HOLLENBACH ORGELET

Det historiske orgelet fra 1891

**Les om orgelbyggeren, orgelet,
utfordringene og framtiden**

Som sønn av en møller var Albert den åttende av ti søsken. Han vokste opp i enkle og ganske fattige kår. I 1864, i en alder av 14 år, ble Albert læregutt hos orgelbyggeren Friedrich Hermann Lütkemüller i Wittstock. Han etter noen år ansatt av Eberhard Friedrich Walcker og Friedrich Ladegast. Sistnevnte er en av datidens aller størst tyske orgelbyggermestre. (bildet)

På en studiereise møtte Albert sin fremtidige kone, som han giftet seg med i 1877. Samme år flyttet de to til Neuruppin, som er en liten by i den daværende landkretsen Ostprignitz-Ruppin i delstaten Brandenburg. Ikke så langt fra Berlin.

De bosatte seg i en liten leilighet i Park straße. I flere år arbeidet unge Hollenbach under vanskelige personlige og økonomiske forhold. Stilistisk sett er han en klassisk

orgelbygger, men var lite interessert i å følge datidens idealer og strømninger.

Hans første orgel ble ferdig i 1880 og solgt til den lokale evangeliske lærerskolen. Den nybygde katolske kirken i Neuruppin fikk også sitt Hollenbach-orgel. Med tiden ble Hollenbachs orgler også kjent utover Tysklands grenser. Og i Norge oppnådde han etter hvert ganske stor anerkjennelse. Han ble den første utenlandske orgelbyggeren som for alvor skulle få en virkelig betydelig posisjon her til lands.

Det første orgelet han bygget i Norge var i Eidsberg kirke i Østfold. Og fra 1880-92 leverte Hollenbach hele 27 orgler i Norge. De varierte i størrelse fra 4 til 43 stemmer. Det viste seg raskt at Hollenbach fikk en stor del av de mest attraktive orgelbyggeoppdragene i Norge.

De to største orglene ble levert til Bergen domkirke og Korskirken i Bergen. Men også Strøm kirke i Sør-Odal, kirkene i Kragerø, Kongsberg, Røros samt Sagene (1891) og Paulus kirker i Christiania fikk relativt store instrumenter fra Hollenbach Neu-Ruppin.

Daværende domorganist i Vår Frelses kirke i Christiania, Christian Cappelen, var en ivrig pådriver og sikret Hollenbachs framgang i Norge, så lenge det varte. Orgelet i Kragerø kirke ble innviet 9. mai 1889 med en konsert av Christian Cappelen. Han var på den tid Norges fremste kirke-musiker og kantor, og kunne med mange superlativer gi orgelet sin aller beste uttalelse og anbefaling. Det var absolutt et orgel av beste

kvalitet som kirken hadde fått installert i 1889. To år før Sagene kirke åpnet dørene for første gang, med sitt Hollenbach-orgel på bakre galleri.

Alt gikk bra for Albert Hollenbach fram til 1898 da prisen på tinn økte med 50 prosent. Hollenbach brukte ikke lavgradig tinn til sine orgelpiper, så de høye prisene drev ham til konkurs i 1903. 22. januar 1904 ble det tvangssalg av huset og verkstedet. Dette gikk svært hardt innpå den nedtyngede orgelbyggeren. Og i dyp depresjon valgte han, etter to dager, å avslutte livet.

I løpet av 25 år bygget Albert Hollenbach til sammen 121 orgler. De fleste i Tyskland og Norge. Av orglene han bygget i Norge er de fleste borte eller restaurert inn i nye bygg.

Orgelet i Sagene kirke har bevart det meste av pipematerialet fra 1891 i hhv. II og III manual. Og disse pipene har, tross elde og stor slitasje, en unik klang. Dette er det viktigste å ta vare på for etter-tiden. Alt det bygg-tekniske i orgelet er av en slik for-fatning at det må erstattes av nytt. Det gamle spillebordet er for

lengst borte. Og er i dag erstattet av et uhensiktsmessig og utdatert spillebord fra 1970-tallet.

Drømmen til kantor Stein og menigheten er å ta vare på Hollenbachklngen, dvs de 131 år gamle pipene, inn i et nytt orgel. Og bygge de inn i et stilriktig instrument. Og som sammen med nye stemmer kan skape en klangverden for de neste 131 årene hvor Hollenbach og klngen fra 1891 møter og forenes med framtiden!

Måtte drømmen snart bli virkelighet!

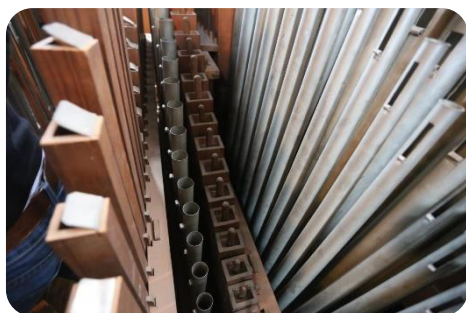

Sagene kirkes hovedorgel ble bygget av tyske Albert Hollenbach i 1891, og hadde da det stod ferdig 18 stemmer fordelt på to manualer og pedal. Det er senere blitt ombyggt to ganger. I 1956 ble det utvidet med et svellverk på 6 stemmer, 4 pedalstemmer og et elektrisk ryggpositiv med 7 stemmer som på 1970-tallet ble bygget om til mekanisk. Orgelet fikk også i den forbindelse et nytt spillebord. Disse ombygningene er utført av orgelbyggerfirma Jørgensen. Orgelet framstår i dag som et stort fire manuals orgel, med pedal, på 35 stemmer.

Hollenbachorgelet i Sagene kirke er fra 1891, og et av få gjenværende Hollenbachorgler i Norge. Orglet har stor nasjonal musikk-historisk verdi og en viktig lokal kultur-interesse. I dag preges instrumentet av elde og til dels stor slitasje, samt endel skader.

Orgelkomiteen har igangsatt et langsiktig arbeid for å ta vare på det historiske klangmaterialet i orglet fra 1891, og føre det videre i et nytt instrument som skal klinge i de neste 100 år.

For å nå dette målet er det igangsatt en lokal innsamlingsaksjon. Vi har snart 2,25 mill. kroner. Men trenger 3 mill. kroner.

Bli med på MILLIONLØFTET 2022

Du oppfordres herved til å være med å bevare klangen i Sagene kirkes unike orgel. Hvert bidrag, stort eller lite, vil bringe oss nærmere målet: 1 million kroner over 5 år.

ET ØKONOMISK BIDRAG

Du kan gi penger som en enkeltgave eller ved flere innbetalinger pr år, for eksempel som autotrekk fra din bankkonto. Vi kan også sende deg faktura. Ønsker du skattefritak, øvre grense er kr 30.000 pr år, så må vi få ditt navn, adresse og personnummer (11 siffer).

Sagene og Iladalen menighets kontonummer: 1503.26.24232

Du kan også bruke VIPPS til 513005

Merk gavene med orgelfond

SPONSORPROGRAM

Du kan eie din egen orgelpipe, som du låner ut for all tid til det nye Sageneorgelet. Hvis du bidrar med kr. 30.000, eller mer, blir navnet ditt gravert på din orgelpipe. Beløpet kan også gis over flere år. Flere kan også gå sammen om å kjøpe en pipe i et nytt og restaurert Sageneorgel.

Kontaktinformasjon: ☎ 23 62 92 92 📧 Post.SageneogIladalen.oslo@kirken.no